

Grønland, paa Færøerne og i det øvrige Danmark. Beregningen er foretaget for hver 10,000 Individder i hvert Omraade.

Som et Resumé af de foregaaende Betragtninger udtaler Forfatteren:

Befolkningen i Grønland har i det indeværende Aarhundrede gennemgaaet en Udvikling, som meget hurtigt har forandret dens Tilværelse, og som ofte har gjort det vanskeligt for den at finde sig til Rette under de nye uvante Forhold. Det maa dog siges, at en stadig stigende Procentdel efterhaanden naar til Forstaaelse af den ved de hygiejniske Forholdsregler tilsigtede Nytte og deltager i Administrationens Bestræbelser for at forbedre Landets Sundhedsvilkaar.

Selv om Bogen er skrevet af en Læge ud fra et lægevidenskabeligt Synspunkt, er Behandlingen af Stoffet saa indgaaende, og den grønlandske Befolknings Levevilkaar saa klart og alsidigt belyst, at den vil have Interesse langt ud over lægevidenskabelige Kredse. Enhver, der interesserer sig for Grønlændernes ja i det hele taget for primitive Naturfolks Levevilkaar og den fremadskridende Civilisations Indgriben heri, vil have Udbytte af at stifte Bekendtskab med denne Bog.

Paul Hansen.

Arno Fellman: Voyage en Orient du roi Erik Ejegod et sa mort a Paphos. 198 S. 25×17 cm. 191 Ill. og 30 Kort og Planer. Helsingfors 1938.

Aaret efter Mødet mellem de tre nordiske Konger i 1101 tog Erik Ejegod som bekendt ud paa en Pilgrimsfærd til det hellige Land, en Rejse som han ikke skulde vende tilbage fra. Om denne Rejse beretter Saxo kun, at den gik gennem Rusland; den er da sikkert gaaet over Gotland og videre gennem den finske Bugt samt ad Neva og Volkov til Novgorod ved Ilmensøen. Herfra har man saa fulgt Varægernes gamle Vej, idet man sejlede op ad Lovat for over Vandskellet at naa ned til Dvinas Biflod Usviat. Ad en anden af Dvinas Bifloder, Kasplia, naaede man via et Vandskel til Dnjepr, hvorfra Turen gik til Sortehavet og Byzants. Fra denne By fortsatte Erik Ejegod Rejsen mod det hellige Land, men kom kun til Cypern, som han rimeligvis naaede via Adalia paa Lilleasiens Sydkyst. I den lille By Paphos paa Cyperns Vestkyst døde han den 10. Juli 1103, medens hans Dronning Bodil, der fulgte ham, naaede omtrent til Jerusalem, idet hun døde paa Oliebjerget.

Det er om denne Rejse, Fellmans smukke Bog beretter, og den gør det paa en særdeles interessant Maade. Den belyser Datidens Søfartsforhold, delvis ved Hjælp af gamle Sejlvejledninger. Gennem

Citater fra den gamle Litteratur, saaledes f. Eks. Saxo, Knytlinga Saga og Homer, faar man de ældre Tiders Beretning om Stederne, og Indtrykket fæstnes yderligere gennem den næsten overdaadige Mængde Billeder og Kort (tildels farvelagte). Reproduktionen er som Regel god; dette gælder dog ikke om de to Billeder af Dannevirke.

Det er en Fornøjelse at læse den særdeles smukt udstyrede Bog, og de talrige Kildehenvisninger gør den til et godt Udgangspunkt for den, der vil fordybe sig i et Emne, der ogsaa har sin Interesse for Geografer.

N. H. Jacobsen.

Wulf Siewert: Der Ostseeraum. (Macht und Erde, Heft 8). 100 S., 9 Kort. 12×15 cm. Teubner, Leipzig og Berlin 1938. Rm. 1,40.

Selvom Østersøen i mange Henseender svarer mere til Sortehavet end til Middelhavet, sammenlignes den gerne med dette sidste, og f. Eks. i den politiske Udvikling af de to Havomraader er der ogsaa flere fælles Træk. Begge Steder har der gennem Tiderne vist sig en Bestræbelse for at opnaa Herredømmet over vedkommende Hav. For Østersøens Vedkommende lykkedes dette dog kun for Sverige og kun for en kortere Tid, da det ikke var muligt for denne Stat at vinde varigt Fodfæste paa Østersøens sydlige Bredder, efterhaanden som Rusland og Tyskland voksede i Magt.

Kampen om dette *Dominium Maris Baltici* er det naturlige Midtpunkt for Siewerts lille Bog, og efter at der som Indledning er givet en Gennemgang af de geopolitiske og etnografiske Forudsætninger ved Østersøen, bringer Forfatteren en Oversigt over den historiske Udvikling lige op til 1938. Det første Forsøg paa et Østersøherredømme blev paabegyndt af Danskerne med Valdemar den Stores Erobringer, men bragtes til Standsning med Slaget ved Bornhøved 1227. Den i det 12. Aarh. paabegyndte tyske Kolonisation ved Østersøens Sydkyst trængte længere og længere frem, indtil den standsedes ved Slaget ved Tannenberg 1410, hvor den polsk-litauiske Hær slog de tyske Ordensriddere, og hvorved Polen for første Gang blev en Østersømagt. Ordensriddernes Tilbagegang medførte ogsaa, at Hanseforbundets Magt efterhaanden ophørte, hvortil yderligere Amerikas Opdagelse bidrog. Herredømmet i Østersøen gik nu over til Sverige og naaede der sit Højdepunkt ved Freden i Roskilde 1658. Men ved Fredsslutningerne i 1720 og 1721 var Sveriges Magt forbi; Rusland naaede frem til Østersøen og tog endelig i 1809 Finland. I Begyndelsen af dette Aarhundrede kom en Trediedel af Ruslands Ind- og Udførsel til at gaa over Østersøhavnene, medens Tysk-